

Ofullständigt och bristfälligt – Saabs kommentar till den norska flygplansupphandlingen

Saab har under de senaste två åren deltagit i upphandlingsprocessen för att ersätta det norska flygvapnets F16-plan. Vi har hela tiden upplevt processen som professionell och öppen och har haft en god relation med alla berörda norska parter.

Vi har besvarat ett tusental frågor av teknisk, ekonomisk och organisatorisk natur och vi har hela tiden fått tydliga signaler om att de svar som givits varit tillfylles. Det är centralt i den här typen av upphandlingar att den potentiella kunden har all information den behöver för att kunna fatta ett faktabaserat beslut. Vi har aldrig haft anledning att tro att så inte varit fallet. Vi fick signaler om att den norska regeringen önskade se ett tätt och nära samarbete mellan de båda ländernas industrier, och lade därför ner ett stort engagemang på att hitta starka och konkurrenskraftiga samarbetsmöjligheter.

När den norska statsministern den 20 november meddelade att valet fallit på amerikanska F35 Joint Strike Fighter (JSF) kom det därför som en överraskning för Saab. De motiv som framfördes verkade ha svag eller ingen förankring i den upphandlingsprocess som pågick. Vi kände inte igen oss i bedömningen av Gripens operativa förmåga eller i beskrivningen av dess kostnader. Det lät som om det handlade om ett annat flygplan. De industrisamarbeten vi lovat att skapa, till ett värde av upp till 50 miljarder norska kronor, verkade inte ha tillmätts någon stor betydelse.

Saab respekterar naturligtvis Norges rätt att upphandla det flygplan dess regering föredrar. Vi har varit i den här branschen tillräckligt länge för att veta att den här typen av beslut innehåller många olika överväganden. Ibland talar de till vår fördel, ibland gör de det inte. Däremot måste Saab tydligt markera vår uppfattning att de skäl som den norska regeringen anfört offentligt inte kan ha stöd i en genomgripande utvärdering av alternativen. Påståendet att Gripen inte uppfyller Norges operativa krav och dessutom skulle vara väsentligt dyrare måste enligt vår bedömning bygga på en bristfällig eller till och med felaktig analys.

Det är därför inte bara av betydelse för Saab att ett antal fakta klargörs. Det är också viktigt för befintliga och framtida köpare av Gripen, liksom för våra samarbetspartners och aktieägare.

Saab har gjort en grundlig genomgång av den information som den norska regeringen kommunicerat i samband med beslutet. Vi anser att:

- påståendet att Gripen inte möter det norska flygvapnets krav bygger på simuleringar med ofullständig eller obefintlig prestandainformation
- den påstådda livscykelkostnaden inte bygger på erfarenheter av Gripensystemet, utan har gjorts genom att applicera egna antaganden och kalkylmodeller
- förutsättningarna i kalkylen i delar är radikalt förändrade och baserade på interna norska antaganden

---

Saab AB (publ) Postadress
SE-581 88 Linköping
SwedenTelefon
+46 (0)13 18 00 00Telefax
+46 (0)13 18 72 00Styrelsens säte
LinköpingOrganisationsnummer
556036-0793Momsregistreringsnummer
SE556036079301Internet adress
www.saabgroup.com

Simuleringar med ofullständiga data

Påståendet att Gripen inte uppfyller det norska flygvapnets operativa krav är viktigt att förstå. Det visar sig också att det är grundat i för oss tidigare okända simuleringar. Simuleringar som enligt vår uppfattning måste bygga på ofullständig prestandainformation, av det enkla skälet att sådan information inte efterfrågats eller delgivits avseende Gripen. Den norska evalueringskommittén har därmed inte haft tillgång till de parametrar som krävs för att komma till de resultat man redovisar. Saab gör därför bedömningen att beslutsunderlaget inte kan ha varit tillräckligt för de långtgående slutsatser som dras ur dessa tidigare okända simuleringar.

Prisjämförelser med bristfälliga antaganden

Ett centralt argument för Gripen är dess mycket konkurrenskraftiga livscykelkostnad. Jämfört med konkurrerande flygplan är Gripen ett kostnadseffektivt alternativ. När den norska evalueringskommittén kom fram till att Gripen skulle ha en högre livscykelkostnad var därför också det en stor överraskning för Saab. Det stämmer inte med vad vi vet om vad det kostar att hålla olika flygplan operativa över tid. Om de beräkningar som redovisats stämmer skulle det bli billigare för Norge att anskaffa JSF, även om Sverige utvecklat och sedan skänkt 48 Gripen Next Generation (NG) i gåva till Norge. Det torde falla på sin egen orimlighet.

Det visar sig också att de norska beräkningarna i hög grad bygger på tidigare icke redovisade förutsättningar och svårbegripliga egna omräkningar och antaganden. Saab gör bedömningen att endast 20 procent av den norska utvärderingskommitténs kostnadsuppskattning har grund i fakta som funnits i den svenska offerten. Resten menar vi är antaganden och egna beräkningar, baserade på uppgifter som inte har konfirmerats av oss. Antalet flygplan har ändrats från 48 till 58 och den operativa livstiden har förlängts från 25 till 35 år. Det är två nya förutsättningar som är helt avgörande för kalkylen. Att dessa kalkyler i stor utsträckning genomförts utan dialog är mycket ovanligt och har bidragit till en felaktig bild av Gripens kostnader.

Tre exempel på antaganden som får stor betydelse för resultaten i kalkylen rör uppgraderingskostnader, haverier och bränsleåtgång. Här har, anser vi, beräkningarna svag eller ingen förankring i den svenska offerten eller i den samlade erfarenheten av Gripen.

Saabs egna beräkningar av uppgraderingskostnader baserar sig på 50 års erfarenhet av att utveckla och uppdatera stridsflygplan till kunder i Sverige, Danmark, Finland, Österrrike, Ungern och Tjeckien. Norge har applicerat sina erfarenheter från F16 - ett helt annat och i viktiga avseenden inte jämförbart flygplan. Uppgraderingskostnaden enligt den norska kalkylen är flera gånger högre än den kostnad Saab och svenska myndigheter beräknat och redovisat.

Vårt beräknade värde för bränsleförbrukning baserar sig på erfarenheten från 120 000 flygtimmar med Gripen. Trots att den redovisade norska kravprofilen närmast talar för lägre bränsleförbrukning väljer utvärderingskommittén att höja våra redovisade värden, vilket ger ytterligare merkostnader.

Saab AB (publ)

Postadress
SE-581 88 Linköping
Sweden

Telefon
+46 (0)13 18 00 00

Telefax
+46 (0)13 18 72 00

Styrelsens säte
Linköping

Organisationsnummer
556036-0793

Momsregistreringsnummer
SE556036079301

Internet adress
www.saabgroup.com

I kalkylen ingår kostnaderna för att ersätta havererade flygplan, och här utgår man från att nästan halva flygplansflottan ska haverera under 35 år. Det saknar helt grund i Gripens haveristatistik och slår också med miljardbelopp i kalkylen.

Till detta kommer en mängd frågor som den norska utvärderingsgruppen valt att inte svara på. Det gäller bland annat vilken valutakurs kalkylen bygger på, vilket pris som använts för att beräkna kostnaden för köp av fler flygplan, vilka fler poster i kalkylen som har inköpspriset som bas för beräkningar och vad vapenanskaffning beräknas kosta.

Saab har inte fått någon information som gör att vi ändrat uppfattning om riktigheten i vår ursprungliga kalkyl. Men även om vi justerar våra beräkningar utifrån den nya information som tillkommit får Gripen en total kostnad som väsentligt understiger de uppgifter som publicerats.

Utvärderingen har genomgått en extern kvalitetsgranskning i Norge. Mot bakgrund av att den innehåller så många för oss uppenbart orimliga antaganden och beräkningar avseende den ekonomiska utvärderingen ställer det också rimligen den operativa utvärderingen i tvivel.

Vidare mot nya marknader

Saab respekterar det norska beslutet och är fullt medvetet om att många överväganden av politisk och annan natur styr denna typ av upphandlingsprocess. Det är dock ur vårt perspektiv helt orimligt att vår huvudprodukt påstås inte uppfylla operativa krav för framtida hotbilder, som kan komma att beröra våra kunder, utan att vi kan ta ställning till dessa påståenden. Det är vidare helt orimligt att den norska evalueringskommittén slår fast ett pris på vår produkt, utan att, som vi ser det, basera det på korrekta fakta. För Saabs del är det viktigt att påtala att påståenden om Gripens bristande prestanda och höga kostnader inte grundar sig på vedertagna fakta och erfarenheter.

Vi går nu vidare och kraftsamlar på marknader där det finns ett intresse av att utvärdera Gripen baserat på våra offerter, och ett ömsesidigt intresse av att etablera långsiktiga industrisamarbeten. Gripen är ett mycket konkurrenskraftigt alternativ, såväl operativt som ekonomiskt. Saabs mål att sälja 200 flygplan på export står fast och vi bedriver idag aktivt marknadsföringsarbetet gentemot ett åtta potentiella kundländer. Vi hyser stor tillförsikt om att göra många fler framgångsrika affärer.

Saab Corporate Communications and Public Affairs

Saab AB (publ) Postadress
SE-581 88 Linköping
SwedenTelefon
+46 (0)13 18 00 00Telefax
+46 (0)13 18 72 00Styrelsens säte
LinköpingOrganisationsnummer
556036-0793Momsregistreringsnummer
SE556036079301Internet adress
www.saabgroup.com